

dr Joanna Niewiadomska-Kocik

Wydział Nauk Społecznych, Uniwersytet Rzeszowski

O tym, co determinuje dobrą komunikację muzyczną

Streszczenie

Muzyka pozwala tworzyć więzi międzyludzkie. Komunikujemy się wyrażając emocje, emanując radością, smutkiem, optymizmem, nawiązujemy relacje, przekraczamy bariery kulturowe. Emocje wpływające od kompozytora są analizowane i przekazywane słuchaczowi, który je odbiera ekspresyjnie. W systemie przekazu kompozytor–wykonawca–słuchacz determinującym elementem dobrego odbioru jest język muzyczny, którego znajomość wpływa na rozumienie kodu muzycznego. Jadwiga Uchyła-Zroski pisze, że „język muzyki – to elementy dzieła muzycznego zaprezentowane w określonej formie muzycznej, cechujące się artystycznym ujęciem treści z zachowaniem reguł fonologii, składni i semantyki”¹. Zmiana stylów muzycznych, harmonii, kolorystyki wpływała na przestrzeni wieków na przeobrażenia języka muzycznego, który różnicował komunikat, przekaz, kod i sposób jego utrwalenia, czyli notację muzyczną. Porozumiewanie za pomocą języka muzycznego odbywa się „przy udziale tak ważnych dla samej muzyki cech, jak chociażby emocjonalność, subiektywność, ekspresja, identyfikacja, indywidualne i zbiorowe doświadczenie, gust muzyczny, intencjonalność, wspólnota przeżyć estetycznych, które razem składają się na syntetyczne ujęcie socjologiczno-audialne”². Obok znajomości języka muzycznego ważne jest dzieło muzyczne w rozumieniu Stanisława Ossowskiego, jako ośrodka społecznego i kontekst historyczno-społeczny, który towarzyszył jego powstawaniu. W komunikacji muzycznej warte podkreślenia jest też wspólne doświadczanie czasu zewnętrznego (w relacji do publiczności) i wewnętrznego (w relacji między wykonawcami) zgodnie z tezami Alfreda Schütza. Komunikacja muzyczna jest najskuteczniejszą formą porozumiewania się. Potwierdza to Theodor Adorno, mówiąc, że nawet odległe od siebie cywilizacje są w stanie porozumieć się poprzez muzykę. O wyższości muzyki nad jakimkolwiek językiem mówili Diderot, Hegel, Schopenhauer, Hartmann, Bloch, Tieck, Hoffmann, Hesse, Proust. Rainer Maria Rilke powiedział „mowo, gdzie mowy kończą się”³. Poznanie języka muzycznego, umiejętność odczytywania odpowiednich kodów i kontekstów słuchania, stylów i gatunków muzycznych powinno mieć zatem charakter priorytetowy w naszej edukacji przez całe życie.

¹ J. Uchyła-Zroski, *Język muzyczny relewantnym środkiem wyrażania muzyki* [w:] J. Uchyła-Zroski (red.), *Wartości w muzyce*, t. 5: *Interpretacja w muzyce jako proces twórczy*, Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice 2013, s. 270.

² M. Choczyński, A. Rozalska, K. Drzewek, *Socjologia muzyki w Polsce. Pęknięcia i kontynuacje*, Warszawskie Wydawnictwo Socjologiczne, Warszawa 2018, s. 13.

³ K. Lipka (red.), *Utopia urzeczywistniona. Metafizyczne podłoże treści dzieła muzycznego*, Wydawnictwo Uniwersytetu Muzycznego Fryderyka Chopina, Warszawa 2009, s. 146.